

Ђорђе Б. Марјановић
Институти за уредно право у Београду
djordje2611@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-5238-7292

КРИВИЧНО ДЕЛО НАСИЛНИЧКО ПОНАШАЊЕ НА СПОРТСКОЈ ПРИРЕДБИ ИЛИ ДРУГОМ ЈАВНОМ СКУПУ – СПОРНА ПИТАЊА У ДОКТРИНИ И СУДСКОЈ ПРАКСИ –

Сажетак: Српски законодавац је Кривичним закоником Републике Србије утруи кривичних дела проишав јавној реда и мира проишсао дело насилничкој понашања на спортиским прередбама или друим јавним скујовима. Предмет истраживања је ово дело, које аутор анализира ради разјашњења свих уочених дилема у доктрини и домаћој судској пракси. У првом делу рада, аутор указује да је између кривичноправне доктрине и судске праксе дошло до размимоилажења у погледу иштања места извршења дела, као и могућности да спортистички и други обавезни учесници спортиске прередбе буду његови извршиоци. Појавне облике дела као и дилеме у њиховом тумачењу, аутор анализира приказујући већи број необјављених судских пресуда донетих у проишеклих десет година у којима су окривљени били спортистички. У другом делу рада, аутор указује на изазов са којим се сусрећу субјекти примене норми приликом разграничења између кривичној дела насилничкој понашање на спортиској прередби и прекршаја предвиђених Законом о спречавању насиља и недоличној понашања на спортиским прередба. Аутор указује да је разграничење важно посебно уколико се као извршиоци дела појављују професионални спортистички, спортиски стручњаци и стручњаци у области спортиа, а у смислу могућих радноправних последица уколико је извршено кривично дело а не прекршај. Аутор у трећем делу рада анализира став члана Кривичној законика у коме се инкриминише насилничкој понашање на спортиским прередбама или друим јавним скујовима, а којим се судови обавезују да учиниоцима овој дела на спортиским прередбама изрекну меру безбедности

забране присусијивовања спортијским приредбама. У овом делу, анализирају се ишијања ојравданости обавезној изрицања мере као и основаност решења да се мера изриче свим лицима. Аутор закључује да извршиоци кривичној дела насилничко понашање на спортијским приредбама или грујим јавним скујовима моју бијти спортијисти, да законодавац треба да учини најор у прецизирању појединих појмова из законској ојиса дела појуи појма спортијске приредбе, односно у разјраничењу радњи извршења кривичној дела од прекршаја који моју бијти извршени насилничким понашањем на спортијској приредби као и да је појребно учинијти изрицање мере безбедности забране присусијивовања спортијским приредбама факултијивним у поледу свих лица.

Кључне речи: кривично дело, насилничко понашање, спортиј, спортијске приредбе, *lex sportiva*.

1. УВОДНА РАЗМАТРАЊА

Насилничко понашање на спортским приредбама један је од облика насилничког понашања које се у домаћем кривичном законодавству посебно инкриминише. Првобитно, то је учињено у споредном законодавству, док је након измена Кривичног законика Републике Србије у 2009. години ово дело сврстано у групу кривичних дела против јавног реда и мира. Иако је реч о новијем делу у домаћем законодавству, на међународном нивоу, проблем насилничког понашања препознат је крајем прошлог века, након трагичне утакмице одржане између Јувентуса (*Juventus F.C.*) и Ливерпула (*Liverpool Football Club*), на стадиону Хејсел (*Heysel Stadium, caga. Koning Boudewijn Stadion*). Последице сукоба навијача ова два тима су биле 39 мртвих и 670 повређених лица.¹ Након ове утакмице, Савет Европе, покренуо је иницијативу за усвајање резолуције која би допринела хармонизацији прописа који се односе на заштиту опште сигурности и безбедности посетилаца и учесника спортских приредби. Прва таква конвенција била је Европска конвенција о насиљу и недолжном понашању гледалаца на спортским приредбама посебно на фудбалским утакмицама која је донета 1985. године (*European Convention on Spectator Violence and Misbehaviour at Sports Events and in particular at Football Matches*).² Друга конвенција са сличним циљем донета је 2016. године, под називом Европска конвенција о интегрисаном приступу безбедности, сигурности и услугама на фудбалским утакмицама

¹ Rob Steen, „Interwoven tragedies: Hillsborough, Heysel and daniel“, *Sport in Society* No. 2, Vol. 19, 2016, 260.

² Закон о ратификацији Европске конвенције о насиљу и недолжном понашању гледалаца на спортским приредбама посебно на фудбалским утакмицама, *Службени гласник СФРЈ*, бр. 9/90.

и спортским приредбама (*Europe Convention on an Integrated Safety, Security and Service Approach at Football Matches and Other Sports Events*).³ Како при инкриминисању спорног дела од стране законодавца, тако и у наведене две конвенције, превасходно је истакнут проблем понашања гледалаца. О насилничком понашању спортиста, спортских стручњака и стручњака у области спорта, у овим прописима није било посебно речи.

Опредељење домаћег законодавца да наведено дело превасходно инкриминише ради сузбијања недозвољеног понашања навијача на спортским приредбама може се сматрати логичким следом догађаја, након неколицине спортских догађаја како у земљи тако и у иностранству у коме су навијачи били извршиоци неког облика насилничког понашања. Домаћи аутори у мноштву истраживања анализирали су питања која се односе на кривичну одговорност због насилничког понашања на спортским приредбама, чиме је дат научни допринос актуелизацији овог друштвеног проблема.⁴ У појединим радовима, анализирана је посебно могућност да спортисти буду извршиоци кривичних дела на спортским приредбама. Међутим, у овим радовима аутори се нису у већој мери бавили питањем кривичног дела које је предмет нашег истраживања, већ су анализирали кривичноправни аспект

---

³ Вид. Ненад Ђурђевић, „Конвенција о интегрисаном приступу безбедности, сигурности и услугама на фудбалским утакмицама и спортским приредбама“, *XXI век-век услуга и услужној њрава*, Правни факултет Универзитета у Крагујевцу, Крагујевац, књига 9, 2019, 143-164; Вождар Оташевић, Војан Јанковић, „Uloga Saveta Evrope u suzbijanju nasilja na sportskim priredbama“, *Međunarodni odnosi i pravda-Zbornik radova 36. susreta Kopaoničke škole prirodnog prava-Slobodan Perović*, Кораоничка школа природног права Slobodan Perović, Београд, 2023, 387-401.

⁴ Вид. Aleksandar Stevanović, „Huliganizam, vandalizam i nasilničko ponašanje“, *Crimen-časopis za krivične nauke* 2/2017, 172-188; Nenađ Đurđević, „Krivična odgovornost za nasilje i nedolično ponašanje na sportskim priredbama u Republici Srbiji“, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu* 2/2010, 285-308; Вељко Турањанин, Вишња Милекић, „Основни облик кривичног дела насилничког понашања на спортској приредби или другом јавном скупу кроз судску праксу“, *Гласник Права* 3/2013, 54-70; Саша Мијалковић, Бранислав Симоновић, Бојан Јанковић, Божидар Оташевић, Вељко Турањанин, *Млади и хулиганизам на сјорпјским њприредбама*, Београд, 2013; Вождар Бановић, Вељко Туранјанин, „Nasilje na sportskim priredbama: analiza stavova studenata“, *Kultura polisa* 2/2022, 244-276; Darko Dimovski, Ivan Ilić, „Nasilje u sportu u Republici Srbiji-primer područja Višeg suda u Nišu“, *Nauka, bezbednost, policija* 1/2015, 119-133; Божидар Оташевић, *Насилје на сјорпјским њприредбама кривично-њравни, криминалошки и криминалистички аспекти-докторска дисертација*, Крагујевац, 2014; Dejan Šuput, „Krivično delo nasilničkog ponašanja na sportskoj priredbi ili javnom skupu“, *Žurnal za kriminalistiku i pravo* 1/2011, 69-85; Dragan Kalaba, „Krivično delo nasilničko ponašanje na sportskoj priredbi-zakonodavstvo, sudska praksa, dileme“, *Glasnik Advokatske komore Vojvodine* 4/2011, 250-258; Вељко Делибашић, Санја Мандарић, „Nasilničko ponašanje na sportskoj priredbi ili javnom skupu“, *Kultura polisa*, 1/2015, 79-92; Младен Милошевић, Бојана Савовић, Милена Боковић, „Krivičnopravna zaštita od nasilničkog ponašanja na sportskim priredbama“, *Srpski fudbal-uporednopravni izazovi i perspektive*, 2022, Београд, 57-69.

повреда у спорту⁵ односно услове за искључење противправности у тим ситуацијама.⁶ Ипак, и поред великог броја радова, учача се да поједина питања као примера ради могућност кривичне одговорности обавезних учесника спортских приредби за кривично дело насилничко понашање на спортској приредби или другом јавном скупу, нису у довољној мери разјашњена као и да могу изазвати дилеме код субјеката који примењују норме. Предмет овог истраживања јесте кривично дело насилничко понашање на спортским приредбама, чије појавне облике анализирамо приказујући ставове судске праксе у поступцима у којима су окривљени били спортисти. Значај овог истраживања видимо у могућности отклањања дилема са којима се судска пракса и правна доктрина суочила у тумачењу норми које се односе на ово дело. У домаћој судској пракси, у свакој од протеклих десет година, судови су доносили осуђујуће пресуде за кривично дело насилничко понашање на спортској приредби или другом јавном скупу. У 2023. години, донете су 44 такве пресуде.⁷ Наведени статистички подаци указују да се посматрано дело појављује у пракси као и да изискује практичну примену норми кривичног законодавства. Применом метода анализирања правноснажних судских пресуда, можемо уочити конкретне недоумице које су ове норме изазвале. Опредељење да појавне облике дела, анализирамо приказујући ставове судске праксе у предметима у којима су окривљени били спортисти произашла је из актуелности теме коју су проузроковале нежељене сцене насилничког понашања спортиста у врхунском спорту. У протекле две деценије, у професионалном спорту у више наврата такве радње дешавале су се на кошаркашким и фудбалским утакмицама. Подсећања ради, током кошаркашких утакмица између Реал Мадрида (шпа. *Real Madrid de Baloncesto*) и Партизана, кошаркашког клуба Хемофарма и Партизана у два наврата (у спортским сезонама 2005/2006 и 2009/2010), кошаркашких клубова Црвена Звезда и Партизан у више наврата, долазило је до физичких напада и обрачуна између спортиста. Овакви поступци за последицу имају нарушавање позитивних вредности спорта, могуће отказивање спортских приредби, проузроковање телесних повреда другим спортистима и тешко надокнадиву штету навијачима и организаторима спортских приредби...

Циљ овог рада јесте прегледни приказ кривично-правних последица које произилазе из недозвољеног насилничког понашања на спортској приредби, тумачење правних норми које у овим ситуацијама треба применити

⁵ Veljko Delibašić, Sanja Mandarić, „Criminal aspect of injuries in sport“, *Fizička kultura* 1/2016, 105-114.

⁶ Ђ. Марјановић, „Извршење кривичних дела од стране спортисте у току трајања спортске игре“, *Архив за правне и друшћивене науке* 4/2023, 141-161.

⁷ Републички завод за статистику, *Саопшћење- Пунолећни учиниоци кривичних дела у Републици Србији 2023*, Београд, 2024, 11.

и отклањање свих уочених дилема које су до сада те норме изазвале у доктрини и судској пракси. Поред тога, уочавањем недостатака у законским решењима, указаћемо законодавцу на потребу измена појединих важећих решења. Напослетку, понудићемо *de lege ferenda* предлоге који би допринели већем степену заштите оних добара који су предмет заштите кривичног дела које анализирамо, као и спорта као друштвеног чиниоца који не ужива посебну кривичноправну заштиту, али који у друштвеном животу доприноси остваривањих различитих индивидуалних и друштвених функција. Како би остварили циљеве истраживања користићемо: догматски, нормативни, упоредноправни као и метод анализирања правноснажних судских пресуда.

2. ОПШТА ОБЕЛЕЖЈА КРИВИЧНОГ ДЕЛА НАСИЛНИЧКО ПОНАШАЊЕ НА СПОРТСКОЈ ПРИРЕДБИ ИЛИ ДРУГОМ ЈАВНОМ СКУПУ

Кривично дело насилничко понашање на спортској приредби или другом јавном скупу извршава лице које 1) физички нападне или се физички обрачунава са учесницима спортске приредбе или јавног скупа; 2) врши насиље или оштећује имовину веће вредности приликом доласка или одласка са спортске приредбе или јавног скупа; 3) унесе у спортски објекат или баца на спортски терен, међу гледаоце и учеснике јавног скупа предмете, пиротехничка средства или друге експлозивне, запаљиве или штетне супстанце које могу да изазову телесне повреде или угрозе здравље учесника спортске приредбе или јавног скупа; 4) неовлашћено уђе на спортски терен или део гледалишта намењен противничким навијачима и изазове насиље; 5) оштећује спортски објекат, његову опрему, уређаје и инсталације; 6) својим понашањем или паролама на спортској приредби или јавном скупу изазива националну, расну, верску или другу мржњу или нетрпељивост засновану на неком дискриминаторном основу услед чега дође до насиља или физичког обрачуна са учесником.⁸ Кривично дело има три квалификаторна облика. Квалификаторне околности представљају чињенице да је кривично дело извршено од стране групе,⁹ да је дело извршио коловођа групе,¹⁰ или да је при извршењу основног облика овог дела нанета тешка телесна повреда или је оштећена имовина веће вредности.¹¹ Посебан облик

⁸ Čl. 344a, st. 1, Krivični zakonik Republike Srbije, *Službeni glasnik Republike Srbije*, 85/2005, 88/2005 – ispr., 107/2005 – ispr., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016 i 35/2019.

⁹ Čl. 344a, st. 2, *Ibidem*.

¹⁰ Čl. 344a, st. 3, *Ibidem*.

¹¹ Čl. 344a, st. 4, *Ibidem*.

овог кривичног дела постоји када службено или одговорно лице које при организовању спортске приредбе или јавног скупа не предузме мере обезбеђења како би се онемогућио или спречио неред, па услед тога буду угрожени живот или тело већег броја људи или имовина веће вредности.¹² Посматрано кривично дело има више алтернативно предвиђених облика извршења дела. У овом делу рада, указаћемо на она општа обележја дела која су у пракси и доктрини изазвала одређене дилеме, првенствено на питање места извршења дела и субјеката који могу бити извршиоци истог.

Заштитни објект овог дела је сигурност и безбедност свих учесника спортске приредбе.¹³ Ипак, поред спортских приредби ово дело може бити извршено и на другом јавном скупу. У кривичноправној доктрини постоје различита мишљења у погледу тога што се ово дело може извршити и на јавном скупу. Једно од таквих мишљења које није у складу са важећим решењем јесте да не треба да долази до мешања објеката заштите и да ово дело треба да се односи само на заштиту спорта.¹⁴ Други аутори имају став према коме је важеће решење оправдано с обзиром да се овим кривичним делом не штити спорт већ јавни ред и мир.¹⁵ Мишљења смо да је потребно инкриминисати сваки облик насилничког понашања на друштвено значајним скуповима и догађајима. Поред спортских приредби интерес заштите јавног реда и мира постоји и на различитим културним манифестацијама попут фестивала или концерата као и другим врстама јавних окупљања. У судској пракси, примера ради, биће овог кривичног дела остварено је на политичком скупу, односно према лицу које долази на политички скуп.¹⁶

Практични значај утврђивања места извршења дела постоји у смислу обавезе суда да изрекне меру безбедности забране присуствовања одређеним спортским приредбама учиниоцима насилничког понашања на спортској приредби. У неким ситуацијама у пракси је тешко утврдити правну природу скупа на коме је извршено ово дело. У актуелној судској пракси, неки од догађаја који су могли изазвати овакву дилему били су меморијални или културно-спортски турнири у малом фудбалу.¹⁷

Ради правилне примене материјално-правних одредаба судови морају утврдити да ли се ради о спортској приредби или другом јавном скупу. Законодавац је пропустио могућност да Кривичним закоником, дефинише ове појмове, па је у том смислу посматрана инкриминација делимично бланкетна, што подразумева да субјекти примене норме, тумечење израза употребљених

¹² Чл. 344а, ст. 5, *Ibidem*.

¹³ Наташа Делић, *Кривично право-посебни део*, Београд 2023, 408;

¹⁴ В. Турањанин, В. Милекић, 59.

¹⁵ V. Delibašić, S. Mandarić (2015), 82.

¹⁶ Пресуда, Виши суд у Крушевцу, бр. К. 8/21, пресуда од: 16.06.2021. године.

¹⁷ Пресуда, Виши суд у Краљеви, бр. К. 3/19, пресуда од: 08.05.2019. године.

у Кривичном законуку треба да чине уз употребу других прописа. У доктрини¹⁸ и Закону о спорту,¹⁹ спортска приредба дефинише се као одређени, плански припремљен и спроведен, временски ограничен спортски догађај, за који постоји јавни интерес и на којем учествује више спортиста. Основа разграничења између спортске приредбе и других општих спортских активности који се не сматрају спортским приредбама је у интезитету организационих активности које се спроводе и постојању јавног интереса који су конституивни елементи појма спортске приредбе.²⁰ У којој мери се организационе активности више спроводе код спортских приредби него код спортских активности није прецизирано законском одредбом. Други елемент разликовања између спортских активности и спортске приредбе јесте постојање јавног интереса. Овај елемент подразумева присуство већег броја гледалаца на спортској приредби или могућност да догађај привуче такав број лица.²¹ Наведени елементи разликовања по нашем мишљењу остављају исувише простора слободној оцени судова. Наведено не треба да чуди, с обзиром да је у примени прописа који дефинишу ове појмове, првенствено Закона о спорту, потреба за прецизнијим нормама мања него што је то случај у кривичном законодавству.

Мишљења смо да би судови у образложењу пресуда и надлежна тужилаштва у садржини оптужних аката требало да укажу на околности због којих се заузима став према коме су испуњени услови да се један догађај може подвести под појам спортске приредбе. У доказном поступку, требало би разјаснити све околности од којих зависи да ли се један догађај може сматрати спортском приредбом, као што су: ко је организатор приредбе, које су припремне мере спроведене, које су мере за осигурање безбедности учесника спортске приредбе спроведене. И поред свега што се у једном поступку може утврдити, сматрамо да услови који треба да буду испуњени да би се одређени догађај квалификовао као спортска приредба нису у складу са начелом законитости (*nullum crimen nulla poena sine lege*) и његовим сегментом који изискује да норме кривичног законодавства у довољној мери буду одређене (*nullum crimen nulla poena sine lege certa*). У појединим пресудама, судска пракса определила се да место извршења дела (да ли је реч о спортској приредби или не), квалификује у односу на начин на који је то

¹⁸ Ненад Ђурђевић, *Коментар Закона о спорту*, Крагујевац 1997, 8.

¹⁹ Чл. 3. ст.1. таč. 21., *Zakona o sportu Republike Srbije, Službeni glasnik Republike Srbije*, 10/2016.

²⁰ У доктрини је чини се исправно, одбачена идеја да су мотиви бављења спортском активношћу један од основа за разграничење између спортских активности и спортских приредби. Разлог томе јесте уочавање да се код општих спортских активности може тежити победи и постизању што бољих резултата исто као што се одржавају спортске приредбе код којих резултат није у првом плану. Вид: Nenad Đurđević, *Imovisnka odgovornost organizatora sportskih priredbi i sportskih organizacija-doktorska disertacija*, Крагујевац 1991, 24.

²¹ Oliver Arter, „Der Zuschauer im sport”, *Sport und Recht* 2/2005, 36.

учинио надлежно тужилаштво, без да у неким случајевима изврши потребну анализу исправности овог става.

Неке од радњи извршења посматраног кривичног дела могу бити извршене приликом доласка или одласка са спортске приредбе или јавног скупа. У том смислу, место извршења неће бити само спортски објекат у коме се одржава такмичење или манифестација. Оно што у овим ситуацијама може представљати проблем јесте начин на који ће судови утврдити да је дело извршено при доласку или одласку са спортске приредбе. Ово питање неће представљати проблем када је насиље извршено непосредно испред спортског објекта у коме се одржава приредба. Примери таквих места јесу простор испред самог уласка на део трибине објекта²² или улица у којој се стадион налази.²³ Ипак, при ситуацији када навијачи изврше насиље у другом делу града или другом граду у односу на спортски објекат у коме се одржава спортска приредба, поставља се питање како ће бити утврђено да је дело извршено при доласку или одласку на спортску приредбу. Примера ради, у поступку вођеном због посматраног дела, суд је донео осуђујућу пресуду због насиља које је извршено на Железничкој станици у Новом Саду, док се спортска приредба одржавала у Београду.²⁴

Судови би могли да утврде да је ово дело учињено у доласку или одласку са приредбе уколико би код учиниоца затекли купљене карте за утакмицу, одећу са обележјима клуба, неки од навијачких реквизита, или уколико би били у присуству других навијача односно навијачких група.²⁵ Међутим, мишљења смо да законодавац употребљеном језичком формулацијом,²⁶ оставља могућност да се под овај облик дела подведу и оне радње које нису у вези са спортском приредбом или јавним скупом, па чак ни да време извршења не мора бити исти дан када се одржава спортска приредба. Познато је да у неким ситуацијама, при којима је удаљеност између града и спортског објекта, велика, навијачи долазе на спортске приредбе и неколико дана раније или се задржавају у том граду дужи временски период. Сматрамо потребним да вршење насиља приликом доласка или одласка на спортску приредбу буде у вези са самом спортском приредбом, с обзиром да би у супротном имало више оправдања да се такво вршење насиља подведе под биће неког другог дела као што је кривично дело насилничко понашање, као

²² Пресуда, Виши суд у Новом Пазару, бр. К. 27/15, од: 09.10.2015. године.

²³ Пресуда, Виши суд у Новом Саду, бр. К. 149/15, од: 12.10.2018. године.

²⁴ Пресуда, Виши суд у Новом Саду, К. 36/18, од: 22.02.2018. године.

²⁵ Слично. Б. Оташевић (2014), 231.

²⁶ „врши насиље или оштјеђује имовину веће вредности приликом доласка или одласка са спортиске приредбе или јавног скупа”, *Буг*: *Сл. 344а*, ст. 1, *Кривични законик Републике Србије*, *Службени гласник Републике Србије*, 85/2005, 88/2005 – испр., 107/2005 – испр., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016 и 35/2019.

и да субјекти примене треба да сагледају који да ли се извршењем дела угрожава или повређује заштитни објект овог дела.

У кривичноправној доктрини спорно је питање да ли спортисти као субјекти који су обавезни учесници спортске приредбе могу бити извршиоци овог кривичног дела. Део доктрине који сматра да то није случај као аргументе у прилог овом ставу износи: да је понашање спортиста регулисано правилима који важе у одређеној области у спорту те да су прописане и дисциплинске казне за кршење ових прописа,²⁷ да је сврха инкриминације кажњавање навијача а да за спортисте постоје одговарајуће одредбе у Закону о спорту и дисциплинским правилницима,²⁸ могући проблеми који би се могли појавити у случају изрицања и примене мере безбедности забране присуствовања спортским приредбама.²⁹ Други аутори мишљења су да ово дело може извршити свако лице, што произилази из законом употребљене језичке формулације „ко“.³⁰

Сагледавајући упоредноправне ставове судске праксе, примећујемо да су у неколицини држава, судови највише инстанце већ заузели став да спортисти могу бити извршиоци неког од кривичних дела на спортској приредби на којој учествују као обавезни учесници. Примера ради, Врховни суд Чешке Републике у предмету вођеном због поступка фудбалског играча који је за време трајања спортске приредбе другом играчу нанео телесну повреду заузео је став да и поред постојање посебних спортских прописа друштвени интерес може оправдати изрицање кривичних санкција спортистима који изврше акт насиља.³¹ Врховни суд Републике Литваније заузео је став да вођење дисциплинског поступка органа спортских савеза не представља сметњу за вођење поступка судова редовне надлежности у случајевима када су спортисти извршили неки од аката насиља на спортској приредби.³² Слични ставови судске праксе приметни су и у другим државама попут Републике Пољске,³³ што указује да је у иностраној судској пракси у

²⁷ Зоран Стојановић, *Коментар Кривичног законика-12. допунљено издање, према стању Кривичног законика од 1. децембра 2019. године и према стању законодавства од 15. маја 2022. године*, Београд 2022, 1065.

²⁸ Saša Marković, „Suzbijanje i sprečavanje nasilničkog ponašanja na sportskoj priredbi ili javnom skupu“, *Zbornik radova sa Naučnog skupa „Mreža“ 2018*, Београд, 2018, 18.

²⁹ Ivan Đokić, „Zabrana prisustvovanja određenim sportskim priredbama kao krivična i prekršajna sankcija“, *Kaznena reakcija u Srbiji, XII deo*, Београд 2022, 255.

³⁰ Нп. Д. Шупут, 71.

³¹ Michal Kralik, „Criminal liability of sports participants for sportsrelated injuries in the Czech Republic“, *Sports Law and Governance Journal* 1/2015, 3-6.

³² Leva Norvidaite, Patricija Biečiūtė, Vilius Lapis, „Injuries and violence in sports: What happens on the court stays on the court“, *Teises Mokslo Pavasaris*, 1/2023, 79-98.

³³ Tomasz Waldzinski, Cezary Waldzinski, Aleksandra Durzynska, Ewa Waldzinska, Malgorzata Knas, „Criminal liability for injuries of competitors arising in the course of sports competition in Polish criminal law“, *Baltic Journal of Health and Physical Activity* 6/2020, 17.

неким од држава одбачена идеја потпуне аутономије спортских прописа³⁴ у погледу посматраног питања.³⁵

У домаћој судској пракси, слично као и у домаћој доктрини, приметни су различити ставови у погледу овог питања. Томе је допринела и једна пресуда донета у првим годинама након што је дело инкриминисано примарним кривичним законодавством. Апелациони суд у Београду 2011. године у тој пресуди заузео је став да лица која имају статус обавезног учесника спортске приредбе не могу бити извршиоци овог кривичног дела. До наведеног закључка, овај суд је дошао тумачењем инкриминације и Европске конвенције о насиљу и недоличном понашању гледалаца на спортским приредбама посебно на фудбалским утакмицама као инструмента искључиво намењеног сузбијању насилничког понашања гледалаца.³⁶ Наведена пресуда често се користи као аргумент за подношење жалбе или другог правног средства након доношења осуђујуће пресуде за ово дело према спортистима. Такође, у доктринарним радовима аутора који су мишљења да ово дело не могу извршити спортисти, поред других аргумената, наводи се и поменута пресуда. Врховни суд Републике Србији, у новијим пресудама, заузима другачији став па се тако у једној од њих наводи да свако лице може бити извршилац овог дела.³⁷ Овакав став неспорно се прихвата и од стране новије праксе свих домаћих апелационих судова.³⁸ Ови судови до оваквог закључка долазе језичким тумачењем Кривичног законика као и чињенице да је законодавац приликом доношења Закона о спречавању насиља и недоличног понашања на спортским приредбама заузео став да свако лице може бити извршилац насилничког понашања на спортским приредбама. Судови нижих инстанци у мноштву пресуда у протеклим годинама донеле су осуђујуће пресуде према лицима која су на спортској приредби наступили као спортисти, док су такве пресуде доношене и према спортским стручњацима односно стручњацима у области спорта.

Мишљења смо да је став дела судске праксе и оног дела доктрине која сматра да свако лице може бити извршилац овог дела исправан. Превасходно, из садржине законског описа дела не може се извести закључак да је законодавац за циљ имао да од кривичне одговорности за насилничко понашање на спортској приредби изузме било које лице. Законодавац није

³⁴ Председник Међународног олимпијског комитета (*International Olympic Committee*), Томас Бах (*Thomas Bach*), у говорима одржаним након избора за председника, употребљава израз, одговорна аутономија (*engl. responsible autonomy through good governance*).

³⁵ Bronislava Coufalová, Jan Pinkava, „Some Aspects of Criminal Liability for Sports Injuries”, *International and Comparative Law Review*, 2/2014, 69.

³⁶ Пресуда, Апелациони суд у Београду, бр. Кж1. 3316/11, од: 15.09.2011. године.

³⁷ Пресуда, Врховни суд Србије, бр. Кзз. 644/20, од: 08.09.2020. године.

³⁸ Нпр. Пресуда, Апелациони суд у Крагујевцу, Кж1-236/23, од: 19.05.2023. године; Пресуда, Апелациони суд у Новом Саду, Кж1-384/20, од: 21.05.2020. године; Пресуда, Апелациони суд у Нишу, Кж1-123/23, од: 09.02.2023. године.

употребио могућност да за ово дело предвиди лични основ искључења кажњивости. Поред тога, могуће су ситуације када ће елементи бића дела бити остварени, али неће постојати кривично дело због постојања неког од основа искључења противправности или кривице. Доношење *a priori* закључка да при било којој ситуацији спортиста не може бити извршилац овог дела чини нам се неприхватљивим.

Аргумент којем желимо посветити више пажње јесте да су понашања активних учесника у спорту регулисана посебним спортским правилима,³⁹ те да је у случају кршења истих могуће изрицање дисциплинских санкције. Закон о спорту Републике Србије упућује на непосредну примену спортских правила⁴⁰ и спортских правила надлежног међународног спортског савеза уколико та правила нису у супротности са овим законом.⁴¹ Не само да кривични закон у области спорта упућује на примену спортских правила, већ је гаранција аутономије спорта садржана у могућности спортских организација да доносе, мењају, и надзиру примену прописа који се односе на друштвене, спортске и правне односе учесника у неком спорту.⁴² У том смислу, поставља се питање, односа између норми садржаних у овим прописима и одредби Кривичног законика. Првенствено разлика између њих је у субјекту доносиоцу прописа. Док Кривични законик доноси законодавни орган, спортске прописе доносе надлежни национални и међународни спортски савези. Област регулисања ова два формална извора права је другачија. Док се Кривичним закоником прописују кривична дела и кривичне санкције, спортским прописима се уређује обављање спортских активности и делатности, односно остваривање утврђених спортских циљева. Кривичним закоником прописују се кривичне санкције које су по природи репресивног карактера док је сврха њиховог изрицања у битноме другачије него што је

³⁹ *Спортијска љравила јесу љравила уљврђена ољшљим акљимма надлежних националних спортијских савеза, којима сеуређује обављање спортијских акљивности и делатности и остваривање уљврђених спортијских циљева* (Ѓл. 3. ст. 1. таљ. 28, Закона о спорту Републике Србије, *Службени гласник Републике Србије*, бр. 10/2016)

⁴⁰ *Спортијска љравила нељосредно се љримерењују на сва лица која су, нељосредно или љосредно, обухвљена надлежностљима надлежној националној спортијској савеза* (Ѓл. 6. ст. 2, Закона о спорту Републике Србије, *Службени гласник Републике Србије*, бр. 10/2016)

⁴¹ *Надлежни национални спортијски савези усаљашавају своја спортијска љравила са спортијским љравилима надлежној међународној спортијској савеза, а у случају да нису усаљашена или да надлежни национални спортијски савез није донео ољоварајућа спортијска љравила, нељосредно се љримерењују спортијска љравила надлежној међународној спортијској савеза, осим ако нису у складу са овим законом* (Ѓл. 6. ст. 3, Закона о спорту Републике Србије, *Службени гласник Републике Србије*, бр. 10/2016)

⁴² Вид. Marko Ivkošić, „Pravni ustroj nogometnih klubova u Republici Hrvatskoj“, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu* 2/2010, 362; Nenad Đurđević, „Autonomija sporta – obaveznost sportskih pravila međunarodnih sportskih saveza na nacionalnom nivou“, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu* 2/2018, 291;

то случај са дисциплинским санкцијама спортских савеза. Кривични поступак у коме се изричу кривичне санкције и дисциплински поступак који спроводе надлежни органи спортских савеза, имају различите циљеве, другачији процесни положај учесника, док је могућ и различит исход. Кривична и дисциплинска одговорност се не могу међусобно искључити.⁴³

Колизија између норми кривичног законодавства и спортских прописа постоји када је спортским прописима као спротска активност прописана радња која је Кривичним закоником предвиђена као кривично дело. Примера ради, спортским прописима, и правилима спортске игре бокс: дозвољено је задавати телесни ударац противнику. Таква врста понашања може довести до остваривања елемената бића кривичног дела које анализирамо или неког дела против живота и тела. Фудбал, по својој природи није такав спорт, међутим, одређени вид контакта је дозвољен, док је у неким ситуацијама он недозвољен али се може подвести под уобичајени спортски ризик. Пример такве радње јесте: уклизавање и ударање прво лопте а након тога и ноге другог фудбалера, уз проузроковање последица у виду телесне повреде.⁴⁴ У оваквим ситуацијама постојање кривичног дела може бити искључено на нивоу противправности. Спортиста, добровољним пристанком да учествује у спортској приредби преузима на себе ризик могућих штетних последица, док из угла кривичног права не постоји потреба за изрицањем санкција због недостатка друштвене штетности оваквих радњи. Законодавац је због позитивних вредности спорта, његовог доприноса остваривању различитих друштвених функција, препустио спортским организацијама да уреде правила игре. У том смислу, док су таква правила дефинисана од стране надлежних и признатих савеза, поступање у складу са њима и могућим одступањима која се односе на ризик се и у смислу кривичног права требају сматрати дозвољеним. На субјектима примене одредаба кривичног законодавства је

⁴³ Ljubinka Kovačević, „Razumevanje disciplinske i krivične odgovornosti zaposlenih u jurisprudenciji Ustavnog suda Republike Srbije”, *Teorija in praksa, pravo in življenje: liber amicorum Etelka Korpič-Horvat, Pravna fakulteta Univerza v Mariboru* (ur. Darja Senčurak Peček), Maribor, 2018, 133.

⁴⁴ Пример наведен према чињеничном стању из правноснажне Пресуде Основног суда у Новом Саду, бр. П. 4338/2016, од: 11.12.2017. године: Тужбени захтев одређен је у захтеву за накнаду нематеријалне штете на име накнаде за претрпљене душевне болове због умањења животне активности, за физичке болове, за претрпљени страх, за душевне болове, због повреде права на психички и физички интегритет. Фудбалски играч је за време одигравања спортске утакмице, у 75. минуту, уклизао на лопту и у наставку клизећег старта ударио десну, стајаћу ногу тужиоца, и тешко га повредио. Суд је утврдио да је намера туженог спортисте била лопта, а не да да грубо повреди другог спортисту. Суд је одбио захтев за накнаду штете, с обзиром да до телесне повреде није дошло нити због намере проузроковања повреде нити grubим кршењем правила спортске игре. Суд оцењује да правила спортске игре имају одлучујући утицај на одређивање граница дозвољеног и недозвољеног понашања спортиста.

задатак да исправно разумеју спортске прописе и правила спортске игре у чему могу имати помоћ различитих лица. У смислу свега претходно наведеног закључујемо да спортисти могу бити извршиоци свих дела за време одржавања спортске приредбе, па тако и оног које посматрамо, али и да ће у неким ситуацијама при остваривању елемената бића кривичног дела његова противправност бити искључена.

2.1 Појавни облици насилничког понашња на спортским приредбама и разграничење са другим кривичним делима

У посматраној домаћој судској пракси спортисти од свих прописаних облика дела најчешће извршавају радњу физичког напада или физичког обрачувања са другим учесницима спортске приредбе. Оштећена лица у овим пресудама су: други спортисти, тренери, судије или навијачи. Судови су доносили осуђујућу пресуду за физички напад спортисте који се састоји у: ударању помоћног (линијског) судије чеоним делом главе у пределу левог ока, услед незадовољства проузрокованог судијском одлуком,⁴⁵ задавању ударца главом у пределу носа противничком спортисти ван контекста спортске игре,⁴⁶ ударање песницом у пределу главе противничког спортисте који у том тренутку није био у поседу лопте.⁴⁷ Ово кривично дело поред физичког напада може бити остварено и физичким обрачуном са учесницима спортске приредбе. Иако оба облика карактерише да се ради о делатносним облицима дела, између њих постоји садржинска разлика. Физички напад подразумева агресивно деловање усмерено на тело пасивног субјекта, а физички обрачун тучу између више лица. Како овај облик извршења кривичног дела подразумева учешће више лица у функцији напада и одбране, на судској пракси је задатак да разграничи оне ситуације код којих би евентуално нека од радњи напада био саставни део спортске игре или уобичајеног спортског ризик (примера ради недозвољени клизећи старт). Лице које неопрезно стартује не може се само због недозвољеног потеза сматрати учесником обрачуна. У мноштву ситуација како у домаћој тако и у иностраној судској пракси до насиља је управо дошло након неког оваквог потеза у току трајања игре. И у домаћој судској пракси уочавамо пресуде које су према спортистима донете управо због учествовања у физичком обрачуна. У једној од таквих пресуда, до спорне ситуације је дошло након неопрезног старта једног фудбалера, након чега је окривљено лице физички насрнуло на оштећеног и песницом га ударило у потиљачни део главе.⁴⁸

---

⁴⁵ Пресуда, Виши суд у Врању, бр. К. бр. 76/15, од: 22.02.2016. године.

⁴⁶ Пресуда, Виши суд у Неготину, бр. К. 24/2016, од: 20.12.2016. године.

⁴⁷ Пресуда, Апелациони суд у Крагујевцу, бр. Кж1. 236/23, од: 19.05.2023. године.

⁴⁸ Пресуда, Виши суд у Прокупљу, бр. К. 37/18, од: 07.03.2019. године.

Заједничка карактеристика оба претходно наведена облика дела јесте што се извршавају самом радњом односно не захтевају наступање било каквих последица. Ово је и једна од разлика између кривичног дела насилничко понашања на спортским приредбама и кривичног дела насилничко понашање. Оба кривична дела сврстана су у групу кривичних дела против јавног реда и мира, с тим што је кривично дело које је предмет наше анализе по питању места извршења конкретизовано. Разлика је у томе што кривично дело насилничко понашање у сваком облику извршења има последицу која се састоји у угрожавању спокојства грађана или тежем ремећењу јавног реда и мира, док првоанализирани облици кривичног дела насилничко понашање на спортској приредби или другом јавном скупу не захтевају наступање последице..

Једна од могућих последица физичког напада на другог спортисту током трајања спортске приредбе може бити остваривање елемената кривичног дела тешка телесна повреда. У погледу ових ситуација, поставља се питање, да ли ће се радити о идеалном или привидном идеалном стицају. Могући одговори на ово питање јесу да ће постојати само тешка телесна повреда, само насилничко понашање на спортској приредби или другом јавном скупу, као и да ће постојати идеални стицај оба дела. Додатни разлог за могуће колебање судске праксе, јесте да је као квалификаторни облик кривичног дела насилничко понашање на спортској приредби прописана ситуација када из нереда произађе тешка телесна повреда. У судској пракси срећу се пресуде у којима је суд заузимао сваки од могућа три одговора. У једном од поступка, надлежно тужилаштво подигло је одговарајући оптужни акт да је кривично дело насилничко понашање на спортској приредби или другом јавном скупу учињено у стицају са кривичним делом тешке телесне повреде. Првостепени суд је донео осуђујућу пресуду само за кривично дело тешка телесна повреда а с обзиром да у чињеничном опису оптужног акта није навео ниједну другу алтернативну радњу дела насилничко понашање на спортској приредби или другом јавном скупу, сем радње физичког напада.⁴⁹ Надлежни другостепени суд укинуо је наведену пресуду, и указао да је код ова два кривична дела различити заштитни објект па у ситуацији када је радњом физичког напада дошло до телесног повређивања другог учесника спортске приредбе, остварена су бића два кривична дела у идеалном стицају.⁵⁰ Мишљења смо да је опредељење другостепеног суда исправно, да се у два дела ради о заштити различитих заштитних објеката, да једно дело не представља посебан облик другог, да законодавац није предвидео тешку телесну повреду као квалификаторну околност у сваком

---

⁴⁹ Пресуда, Виши суд у Нишу, бр. К. 79/20, од: 24.05.2022. године.

⁵⁰ Пресуда, Апелациони суд у Нишу, бр. Кж1. 722/22, од: 06.10.2022. године.

случају, већ само уколико је произашла из нереда. Оно о чему би требало размислити, јесте да као посебна квалификаторна околност овог дела буде предвиђена тешка телесна повреда без садашњег додатног услова да је до ње дошло у нередима.

Једна од могућих радњи насилничког понашања на спортској приредби или другом јавном скупу јесте вршење насиља. У доктрини се истиче да вршење насиља код овог дела треба схватити на исти начин као и код других дела.⁵¹ Оно што изазива проблем јесте да не постоји јединствено схватање које у теорији објашњава шта се све подводи под ову радњу. Истиче се да под вршењем насиља треба сматрати употребу физичке снаге којом се повређује телесни интегритет другог лица, одузимање слободе кретања или слободе да се несметано одлучује о својим поступцима.⁵² Други аутори сматрају да акт насиља представља противправну употребу силе или претње према другоме, односно према стварима.⁵³ Ни ово мишљење није у потпуности прихваћено с обзиром да аутори исправно уочавају да је разлика између силе и насиља у томе што је сила средство које је увек управљено на постизање неког циља, док насиље не мора бити управљено на неки циљ, већ може бити и само себи циљ.⁵⁴ Мишљења смо да разграничење између физичког напада и вршења насиља као два облика дела које посматрамо треба чинити у погледу интезитета напада на тело оштећеног лица. Тај интезитет свакако је већи код физичког напада. Спортисти су у домаћој судској пракси били извршиоци и овог појавног облика дела. У једној од таквих пресуда, фудбалер је проглашен кривим јер је истргао пиштаљку из уста судије спортског такмичења, и руком га је мало закачио по устима али без задобијања телесне повреде.⁵⁵ И из садржине наведене пресуде може се приметити, да је интезитет телесног повређивања мањи него што је то случај код физичког напада.

Као један од облика извршења посматраног дела које у пракси спортисти ретко извршавају издвајамо радњу неовлашћеног уласка у спортски терен или део гледалишта намењен противничким навијачима и изазивање насиља. У једној од пресуда за ово дело, фудбалер је осуђен због тога што је неовлашћено ушао на спортски терен, након што је ислучен из игре добијањем црвеног картона, а након што је незадовољан још једном судијском одлуком, ушао у терен, задао ударац судији отвореном шаком у пределу

⁵¹ Н. Делић, 409.

⁵² Н. Делић, 405.

⁵³ Jasmina Igrački, „Delikti nasilja i društvena reakcija”, *Prestup i kazna: de lege lata et de lege ferenda*, Београд, 2014, 353.

⁵⁴ Зоран Стојановић, “Кривичноправни појам насиља”. *Зборник радова Насиље у Србији, том I*. 2014. стр. 4.

⁵⁵ Пресуда, Виши суд у Смедереву, К65/22, од: 13.12.2022. године.

врата. Како би постојао овај облик дела, потребно је утврдити: да је лице неовлашћено ушло у спортски терен или део гледалишта а након чега је такав улазак изазвао насиље. Делује нам да ће се надлежна тужилаштва радије опредељивати да насилничко понашање квалификују као физички напад или вршење насиља, с обзиром на мање околности које морају утврдити у самом поступку, које су по својој природи и лакше доказиве него што је узрочно-последична веза код овог облика дела.

Извршиоци појединих облика дела које је предмет наше анализе нису у нама доступној пракси били спортисти. Пример таквог облика дела јесте уношење у спортски објекат или бацање на спортски терен, међу гледаоце и учеснике јавног скупа предмете, пиротехничких средстава или других експлозивних, запаљивих или штетљивих супстанци које могу да изазову телесне повреде или угрозе здравље учесника спортске приредбе или јавног скупа. Као спорно питање се може поставити оно које се односи на могућу кривичну одговорност због проузрокованих телесних повреда навијачима од стране спортисте који је бацио међу навијаче опасан спортски реквизит или који је примера ради у спортовима који подразумевају управљање моторним возилом, изгубио контролу и ушао међу гледаоце. Могући пример такве радње из иностране судске праксе јесте ситуација када тенисер снажно рекетом удари по лоптици која се након ударца одбије и телесно повредио посматрача-навијача.⁵⁶ Ипак, како ово питање захтева посебну анализу, закључке у погледу оваквих ситуација донећемо у наредним истраживањима.

Последње предвиђени облик извршења овог дела постоји када лице својим понашањем или паролама на спортској приредби или јавном скупу изазива националну, расну, верску или другу мржњу или нетрпељивост засновану на неком дискриминаторном основу услед чега дође до насиља или физичког обрачуна са учесницима. Сузбијање расизма на спортским приредбама, и сваког другог сличног понашања навијача и спортиста један је и од циљева бројнијих кампања које спроводе међународне спортске организације. У неколико наврата, репрезентативне селекције Републике Србије, у различитим спортовима биле су кажњене збој појаве расизма на приредбама организованим у Републици Србији. Резултати појединих истраживања која су спроведена од домаћих аутора показала су да већи број испитаника сматра да у Србији постоји проблем са расизмом на спортским приредбама.⁵⁷ Ипак, у посматраној судској пракси нисмо уочили пресуде за последње предвиђени алтернативни облик дела. Узрок томе може бити и

---

⁵⁶ Primer naveden prema: Dragan Kostić, *Грађанскоправна одговорност спортиста и спортских организација*, Београд 1976, 62.

⁵⁷ Bojan Janković, Saša Milojević, „Расизам у фудбалској Србији“, *Култура Полиса*, Vol. 30, 13/2016, 363-373; Božidar Banović, Veljko Turanjanin, „Насилје на спортским приредбама-Анализа ставова студената“, *Култура Полиса* Vol. 19, No.2, 244-276.

рестриктивно постављени облик инкриминације који захтева утврђивање узрочне везе између изазивања националне, расне, верске или друге мржње односно нетрепеливости засноване на дискриминаторном основу и насиља односно физичког обрачуна са учесницима спортске приредбе. У том смислу, потребно је да законодавац размотри евентуалне измене у законском опису кривичног дела које анализирамо, у погледу последње предвиђеног облика, и евентуалног ширења граница кажњивог понашања у погледу сваког ширења националне, расне, верске или друге мржње.

Приметно је да у ситуацијама када се доносе осуђује пресуде због насилничког понашања спортиста да је до извршења радње дела дошло ван било каквог контекста спортске игре, да је насиље у неким ситуацијама предузето према лицима која не учествују као спортисти у игри, да је радња извршена у периоду прекида игре или након што је утакмица завршена. Наведене радње за које су фудбалери осуђени не могу се сматрати ситуацијама које би се могле подвести под уобичајени спортски ризик на који је спортиста пристао својим учешћем у таквој активности. Такође, не могу се сматрати друштвено прихватљивим понашањем. Физички напад, учествовање у обрачуну или вршење насиља извршени изван трајања спортске игре или које је усмерено према субјектима који нису учесници игре свакако нису дозвољени правилима игре било ког спорта нити на њих спортиста пристаје учешћем у игри. У том смислу прихваћени став судске праксе у приказаним пресудама у коме су спортисти осуђени због кривичног дела које је предмет нашег истраживања, у наведеним примерима из судске праксе чини нам се потпуно прихватљивим и неспорним.

3. РАЗГРАНИЧЕЊЕ СА ПРЕКРШАЈИМА ПРЕДВИЂЕНИМ ЗАКОНОМ О СПРЕЧАВАЊУ НАСИЉА И НЕДОЛИЧНОГ ПОНАШАЊА НА СПОРТСКИМ ПРИРЕДБАМА

Законом о спречавању насиља и недолучног понашања на спортским приредбама законодавац је предвидео девет облика насилничког понашања за које у случају да их изврши физичко лице може бити прекршајно одговоран.⁵⁸ Неки од предвиђених облика, прописани су на исти начин као и неке од алтернативних радњи извршења кривичног дела које анализирамо. Примера ради неки од таквих облика јесу: физичко нападање учесника на спортској приредби или учествовање у физичком обрачуну или унешење односно покушај да се унесе у спортски објекат или користи пиротехничка средства

⁵⁸ *Zakon o sprečavanju nasilja i nedoličnog ponašanja na sportskim priredbama, Službeni glasnik Republike Srbije*, br. 67/2003, 101/2005 – dr. zakon, 90/2007, 72/2009 – dr. zakon, 111/2009, 104/2013 – dr. zakon i 87/2018.

и други предмети и средстава којима може да се омета ток спортске приредбе. Правни значај разграничења између две врсте кажњивих дела је у доследном поштовању принципа *ne bis in idem*, у изрицању различитих мера забране присуствовања спортским приредбама које се изричу у другачијем временском распону, различитој природи и правилима два поступка, различитим последицама осуде за кривично и прекршајно дело. Запослени (примера ради, професионални спортиста, спортски стручњак, стручњак у области спорта), може бити удаљен привремено са рада ако је против њега започето кривично гоњење због кривичног дела учињеног на раду или у вези са радом,⁵⁹ док у случају доношења правноснажне осуђујуће пресуде за кривично дело које је извршено на раду или у вези са радом постоји основ за законити отказ уговора о раду.⁶⁰

Сагледавајући поједине пресуде прекршајних судова, и вршећи поређење са посматраним пресудама донетим у кривичним поступцима, чини нам се да је разграничење појединих појавних облика насилничког понашања комплексније у пракси него што би то могло на први поглед изгледати. Како би на тежину тог задатка указали, приказаћемо поједине пресуде донете како у кривичном, тако и у прекршајном поступку које нису селектиране по субјекту извршења дела, као у претходном делу рада.

Правноснажном пресудом у кривичном поступку лице је осуђено за посматрано дело с обзиром да је извршило радњу бацања ПВИЦ столице међу учеснике спортске приредбе.⁶¹ Пресудом Прекршајног суда лице је оглашено одговорним због тога што је за време спортске приредбе поломио неколико пластичних столица, а затим је исте бацао у правцу полицијских службеника који су се налазили на атлетској стази до спортског терена.⁶² Правноснажном пресудом лице је оглашен кривим за кривично дело насилничког понашања на спортским приредбама за радњу уношења у спортски објект пиротехничког средства које може да изазове телесне повреде или угрози здравље учесника спортске приредбе, исто средство је запалио, држао у руци до њеног сагоревања, након чега је исту одбацио на трибини.⁶³ Пресудом Прекршајног суда, лице је оглашено одговорним због тога што је за време одигравања фудбалске утакмице, активирао пиротехничко средство-димну бомбу и исту је

⁵⁹ Чл. 161. ст. 1. таč. 1, *Zakona o radu Republike Srbije, Službeni glasnik Republike Srbije*, бр. 24/2005, 61/2005, 54/2009, 32/2013, 75/2014, 13/2017 – одлука УС, 113/2017 и 95/2018 – аутентично тумачење.

⁶⁰ Чл. 179. ст. 1. таč. 2, *Zakona o radu Republike Srbije, Službeni glasnik Republike Srbije*, бр. 24/2005, 61/2005, 54/2009, 32/2013, 75/2014, 13/2017 – одлука УС, 113/2017 и 95/2018 – аутентично тумачење.

⁶¹ Пресуда, Виши суд у Новом Пазару, бр. СПК 19/21, од: 29.10.2021. године.

⁶² Пресуда, Прекршајни суд у Крагујевцу, бр. Пр. М46/22, од: 11.03.2024. године.

⁶³ Пресуда, Виши суд у Суботици, бр. К. 34/22, од: 14.10.2022. године.

бацио на фудбалски терен⁶⁴ или због тога што је за време спортске приредбе два пута у размаку од 15 минута, из одеће извадио пиротехничко средство-петарду, и одбацио у правцу фудбалског терена где је експлодирала.⁶⁵

Као што можемо видети и из наведених пресуда, разграничење између прекршаја и кривичних дела на спортској приредби је веома тешко начинити. Одговорност у том смислу преваходно има законодавац, а након њега и субјекти примене спорних норми. На законодавцу је задатак да изменом спорних норми направи јасније разграничење између две врсте кажњивих дела, док субјекти примене прописа до тада треба да раде на што већем уједначавању праксе, у циљу отклањања правне несигурности. Овакав посао није увек лак, и законодавца чека и у разграничења између кривичних дела и прекршаја и у неким другим ситуацијама. До таквих неопходних измена, потребно је пронаћи начине како би степен правне сигурности био већи. Најпре, разграничење би свакако требало правити по интезитету повреде заштитног добра, што ипак делује да је лакше рећи, него у пракси применити када се ради о посматраним ситуацијама и делима. Разграничење се може чинити и на елементу кривице. Наиме, прекршаји предвиђени Законом о спречавању насиља и недоличног понашања на спортским приредбама, могу бити извршени и нехатно,⁶⁶ док то није случај са кривичним делом насилничког понашања на спортским приредбама или другим јавним скуповима. Што се тиче овог основа разграничења, делује да није од великог практичног значаја, с обзиром да је тешко замисливо да било које дело насилничког понашања на спортској приредби буде учињено из нехата.

4. ОБАВЕЗНО ИЗРИЦАЊЕ МЕРЕ БЕЗБЕДНОСТИ ЗАБРАНЕ ПРИСУСТВОВАЊА СПОРТСКИМ ПРИРЕДБАМА

Кривичним закоником Републике Србије, законодавац је у члану закона у коме се инкриминше дело насилничког понашања на спортским приредбама прописао обавезу суду да изрекне меру безбедности забране присуствовања спортским приредбама учиниоцима кривичног дела насилничког понашања на спортској приредби.⁶⁷ Иако је у општим одредбама Кривичног законика, предвиђена могућност, да се у закону, предвиди оба-

⁶⁴ Пресуда, Прекршајни суд у Чачку, бр. Пр. 2627/16, од: 11.04.2016. године.

⁶⁵ Пресуда, Прекршајни суд у Крушевцу, бр. Пр. 5982/21, од: 10.08.2022. године.

⁶⁶ *За њосиојање одговорности довољан је нехатј учиниоца ако њројисом о њрекршају није одређено да ће се казнији само ако је њрекршај учињен са умишљајем* (Ѓл. 20. ст. 1. Закона о прекршајима, *Službeni glasnik Republike Srbije*, бр. 65/2013, 13/2016, 98/2016 – одлука УС, 91/2019, 91/2019 – др. закон и 112/2022 – одлука УС.).

⁶⁷ Ѓл. 344а ст. 6, *Krivični zakonik Republike Srbije*, *Službeni glasnik Republike Srbije*, бр. 85/2005, 88/2005 – испр., 107/2005 – испр., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016 и 35/2019.

везно изрицање ове мере безбедности,⁶⁸ то је учињено само код кривичног дела које је и предмет нашег истраживања. Као спорно се може поставити питање оправданости решења према коме се ова мера безбедности обавезно изриче свим лицима (из законске одредбе произилази да ни спортисти нису изузетак) извршиоцима дела које анализирамо у овом истраживању.

Сагледавајући поједина упоредноправна решења можемо увидети да у неким државама изрицање оваквих мера није обавезно, и да се судови могу одредити да исту не изрекну. Судови у Енглеској су у обавези да изрекну меру која је по својој природи слична забрани присуствовања спортским приредбама из домаћег Кривичног законика, осим уколико не постоје посебне околности које се односе на кривично дело или учиниоца, због чега би то било неправедно.⁶⁹ Уколико такве околности постоје, суд мора на јавном претресу навести разлоге због којих се није определио да то учини. У Републици Хрватској судови немају обавезу да изрекну заштитне мере забране присуствовања спортским приредбама које су предвиђене Законом о спречавању нереда на спортским такмичењима.⁷⁰

Мишљења смо да ни у Републици Србији изрицање мере безбедности забране присуствовања спортским приредбама не треба да буде обавезно. Уколико би изрицање било факултативно, судови би ову меру изрицали само онда када њена примена може и остварити општу сврху мера безбедности.⁷¹ Делује да је законодавац, прописивањем обавезног изрицања мере безбедности забране присуствовања спортским приредбама, изгубио из вида могућност да изрицање ове мере у неким ситуацијама неће погодовати остваривању сврхе и циља мера безбедности као кривичних санкција. Такође, остаје нејасно, да ли судови имају обавезу изрицања ове мере безбедности уколико је кривично дело насилничко понашање на спортиској приредби или другом јавном скупу извршено при доласку или одласку са спортске приредбе. Уколико би одговор био позитиван, спорно је на који начин ће мера остварити сврху уколико се забрана односи само на присуство спортиској приредби, а то никако не значи удаљавање лица са подручја одакле се долази или одлази на спортску приредбу.

Што се тиче обавезе да се ова мера изриче свим лицима извршиоцима дела које анализирамо, што би подразумевало и спортистима, у доктрини

⁶⁸ Čl. 89b, Krivični zakonik Republike Srbije, *Službeni glasnik Republike Srbije*, br. 85/2005, 88/2005 – ispr., 107/2005 – ispr., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016 i 35/2019.

⁶⁹ Art. 14a, Football Spectators Act, *UK Public General Acts*, 1989.

⁷⁰ Zakon o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima Republike Hrvatske, *Narodne novine*, br. 117/03, 71/06, 43/09, 34/11, 114/22

⁷¹ *сврха мера безбедности је да се ошклоне сјања или услови који могу бити од ујиницаја да учинилац убуђуће не врши кривична дела*, (Čl. 78 st. 1, Krivični zakonik Republike Srbije, *Službeni glasnik Republike Srbije*, br. 85/2005, 88/2005 – ispr., 107/2005 – ispr., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016 i 35/2019).

је наведено тумачење било предмет критика. Аутори сматрају да би изрицање ове мере довело до фактичке забране бављења спортским активностима и делатностима, да природа мере и њен назив иду у прилог томе да се може изрицати само гледаоцима,⁷² односно да изрицање исте спортистима нема неку нарочиту „сврху“, с обзиром да као играч најчешће није емотивно везан за клуб, већ наступа професионално, па лако може и променити клуб за који је наступао на приредби на којој је и извршио дело.⁷³

Иако у доктрини критиковано као решење, приметно је да судови и спортистима изричу меру безбедности забране присуствовања спортским приредбама. Оно што је у овим пресудама различито то је на које се тачно приредбе, ова забрана односи. Мера се као и у случају других лица којима се она до сада изрицала, опредељује на неуједначен начин, без јасног образложења због чега се забрана односи на тачно одређене приредбе,⁷⁴ а у случајевима када се изрицала фудбалерима, односила се примера ради на: све званичне утакмице између клуба за који су наступали на спортској приредби на којој су извршили кривично дело и других фудбалских клубова у прецизно дефинисаном такмичењу (Прва градска лига Града Крушевца),⁷⁵ свим званичним утакмицама које ће одиграти клуб за који је наступао у време извршења дела,⁷⁶ свим утакмицама које се одржавају у оквиру турнира на територији одређене месне заједнице,⁷⁷ утакмицама које организује прецизно одређени спортски савез (Фудбалски савез подручја Панчева) у тачно одређеним такмичењима (Прва јужнобанатска лига; Друга јужнобанатска лига-запад; Друга јужнобанатска лига-исток), на спортским приредбама које буде судило лице које је оштећено делом насилничког понашања на спортској приредби,⁷⁸ на спортским приредбама на којима учествује спортски клуб за који је наступао на приредби на којој је извршио дело а суди лице које је оштећено тим делом.⁷⁹

Мишљења смо да је поступање судова и изрицање поменуте мере безбедности оправдано. Оно је превасходно у складу са одредбама Кривичног законика, а како законодавац није предвидео могућност факултативног изрицања ове мере спортистима или било којим другим лицима.⁸⁰ Што се

⁷² З. Стојановић, (2022), 1065

⁷³ Saša Marković, „Mera bezbednosti zabrane prisustvovanja sportskim priredbama“, *NBP-Nauka, bezbednost, policija*, 1/2016, 151.

⁷⁴ Ђ. Марјановић, „Mera bezbednosti zabrane prisustvovanja sportskim priredbama“, *Међународна научна конференција-Изазови и ошворена права услужној праву*, мај 2024, Правни факултет Универзитета у Крагујевцу, Крагујевац, 325-326.

⁷⁵ Пресуда, Виши суд у Крушевцу, бр. К.5/16, од: 26.04.2016. године.

⁷⁶ Пресуда, Виши суд у Крушевцу, бр. К.36/19, од: 23.12.2019. године.

⁷⁷ Пресуда, Виши суд у Новом Саду, бр. К.24/18, од: 03.09.2019. године.

⁷⁸ Пресуда, Виши суд у Прокупљу, бр. К.11/16, од: 09.05.2016. године.

⁷⁹ Пресуда, Виши суд у Прокупљу, бр. К.15/18, од: 06.09.2018. године.

⁸⁰ Ђ. Марјановић (2024), 327.

тиче аргументације да спортисти могу изиграти меру безбедности преласком у други клуб, мишљења смо да ни овај аргумент није такав да обесмишљава изрицање поменуте мере безбедности. Превасходно, од судова зависи на које се спортске приредбе забрана односи. Као што смо видели у примерима из судске праксе, забрана се односи на различите спортске приредбе у различитим пресудама. Као што се овај аргумент у погледу неефикасности мере безбедности забране присуствовања спортским приредбама може истаћи у ситуацији изрицања спортистима, може се истаћи и у погледу било ког другог лица. Законодавац није дефинисао критеријуме према којима ће судска пракса дефинисати круг спортских приредби на којима се забрањује присуство. Као што спортиста може променити клуб, навијачи могу извршити неки од облика насилничког понашања на оним спортским приредбама на којима им није забрањено присуство. Да ова опасност постоји без обзира на субјекта коме се мера изриче, указује нам околност да судови у образложењу пресуда или занемарују или веома штуро дефинишу разлоге због којих се забрана односи на одређене спортске приредбе.⁸¹ На овакав начин се свакако не доприноси циљу који ова мера има. Ипак, све то по нама не указује да се мера безбедности забране присуствовања спортским приредбама не треба изрицати спортистима, већ да законодавац треба да норме које се односе на поменуту меру безбедности измени на такав начин да њено изрицање и извршење учини спроводивим без обзира ко је извршилац овог дела. Ипак, како предмет нашег истраживања није сама мера безбедности забране присуствовања спортским приредбама, на овом месту, о начину на који је потребно измени услове за изрицање, као и начин њеног извршења, нећемо се више бавити у овом истраживању. У овом раду,⁸² задржавамо се на предлогу о измени одредбе садржане у посебном делу Кривичног законика. Мишљења смо да у члану у коме се инкриминише дело које смо анализирали, не треба да буде предвиђено обавезно изрицање мере безбедности забране присуствованај спортским приредбама.

5. ЗАКЉУЧАК

Кривичноправна доктрина у протеклим годинама у мноштву радова истраживала је теме које су повезане са кривичним делом насилничко понашање на спортијској приредби или другом јавном скупу. Веће интересовање

---

⁸¹ *Ibid.*

⁸² О мери безбедности забрана присуствовања спортским приредбама Вид: И. Ђокић, 244- 259; Наташа Мрвић-Петровић, „Недостаци законске регулативе као разлог неделотворне примене забране присуствовања спортским приредбама“ *Правни животи* 9/2013, 623-632; Ђ. Марјановић (2024), 315-335.

аутора за овом темом може се сматрати оправданом како због околности да се у пракси сваке године судови суочавају са потребом примењивања норми кривичног законодавца који се односе на инкриминацију, тако и због штете коју овакав вид понашања наноси спорту. Имајући увид у мноштво доктринарних радова и вршећи поређење са ставовима акутелне судске праксе, дошли смо до закључка да се у погледу појединих питања, схватања теорије и лица који свакодневно у раду примењују норме, разилазе. У овом истраживању настојали смо дати наше виђење у погледу тих питања, као и да скренемо пажњу законодавцу на оним местима на којима би он својим изменама прописа требало да допринесе повећању степена заштите оних добара који се штите овом инкриминацијом.

Кривично дело насилничко понашање на спортској приредби или другом јавном скупу је делимично бланкетно, што значи да судови морају поједине норме тумачити у складу са неким другим прописима. Оно што је у овим ситуацијама проблем, јесте недовољна прецизност појединих појмова, што доводи до одступања од стандарда кривичноправних норми, док може угорзити и начело законитости. У том смислу, законодавац би могао да у општем чл. 112. Кривичног законика, пружи тумачење норми садржаних у законском опису кривичног дела насилничко понашање на спортској приредби или другом јавном скупу. Већи део кривичноправне доктрине, у протеклим годинама, био је схватања да извршиоци овог кривичног дела не могу бити лица попут спортиста и других обавезних учесника спортске приредбе. Судска пракса стоји на супротном становишту и у протеклим годинама доноси осуђујуће пресуде и према овим лицима. Могло би се закључити и да процентуални велики удео чине управо пресуде у којима су спортисти осуђени за ово дело. Приликом анализирања појединих алтернативно предвиђених облика дела, приказали смо управо пресуде у којима су окривљени били спортисти. Анализирајући такве пресуде, уочили смо да се оне доносе у ситуацијама у којима је насилничко понашање изван било каквог контекста спортске игре, које се не може тумачити као уобичајени спортски ризик, услед чега и сматрамо да је потпуно непримењивање норми кривичног законодавства према овим лицима, неприхватљиво. У том смислу, предност дајемо схватањима судске праксе, на супрот виђењу једног дела доктрине. Анализирајући поједине облике овог дела, уочили смо да је законодавац границу кажњиве зоне понашања поставио исувише рестриктивно, односно да су неки облици дела могли бити делатносни уместо последични. Овакав приступ законодавца може водити опредељењу тужиоца да гоне по правилу за онај облик дела који могу једноставније доказати.

У овом раду, такође смо приказали проблеме са којима се судска пракса може суочити у разграничењу прекршаја извршених на спортским приредбама и кривичног дела насилничко понашање на спортској приредби или

другом јавном скупу. У погледу појединих облика дела, једино разграничење се тренутно може чинити степеновањем интензитета угрожавања или повређивања заштитног објекта дела, као и на степену кривице. Мишљења смо да наведени основи разграничења, који су и једини, нису адекватни, као и да уводе могућу арбитрабилност, која је у случају кривичног права неприхватљива. На законодавцу је да овај проблем отклони, што треба учинити и у неким другим сличним ситуацијама код којих је немогуће начинити разлику између кривичног дела и прекршаја. То се може начинити, предвиђањем различитих законских описа кривичног дела и прекршаја, а приликом чега морају бити поштовани основни принципи кривичног права.

У последњем делу рада, анализирали смо норму садржану у члану Кривичног законика којом се инкриминише дело насилничког понашања на спортијској приредби којом се предвиђа обавезно изрицање мере безбедности забране присуствовања спортским приредбама. У овом делу рада, указали смо на разлоге због којих би било оправдано, изрицање поменуте мере учинити факултативним. Такође, уочени су различити приступи судске праксе и доктрине, у погледу питања изрицања ове мере безбедности спортистима, и другим обавезним учесницима спортијске приредбе. Док је у доктрини истакнута бојазан у погледу могућих последица изрицања ове мере спортистима она се у пракси изриче свим лицима. Као и код претходно спорног питања, ближи смо схватањима судске праксе. Како законодавац није предвидео основе по којем спортистима не би требало изрицати ову меру, у складу са Кривичним закоником је да судови свим извршиоцима кривичног дела на спортијској приредби, изрекну ову меру безбедности. Могуће последице њеног изрицања зависе од начина на који ће пракса одредити круг спортских приредби на којима се забрањује присуство. У погледу овог питања, проблеми не само да постоје код спортиста, већ и код свих других лица, подједнако. На законодавцу је да начини нужне промене у погледу услова и садржине мере безбедности након којих би она постала спроводива.

ЛИСТА РЕФЕРЕНЦИ

- Oliver Arter, „Der Zuschauer im sport“, *Sport und Recht* 2/2005.
Božidar Banović, Veljko Turanjanin, „Nasilje na sportskim priredbama: analiza stavova studenata“, *Kultura polisa* 2/2022.
Bronislava Coufalová, Jan Pinkava, „Some Aspects of Criminal Liability for Sports Injuries“, *International and Comparative Law Review* 2/2014.
Veljko Delibašić, Sanja Mandarić, „Nasilničko ponašanje na sportskoj priredbi ili javnom skupu“, *Kultura polisa* 1/2015.
Veljko Delibašić, Sanja Mandarić., „Criminal aspect of injuries in sport“, *Fizička kultura* 1/2016.

- Darko Dimovski, Ivan Ilić, „Nasilje u sportu u Republici Srbiji-primer područja Višeg suda u Nišu“, *Nauka, bezbednost, policija* 1/2015, 2015.
- Ivan Đokić „Zabrana prisustvovanja određenim sportskim priredbama kao krivična i prekršajna sankcija“, *Kaznena reakcija u Srbiji, XII deo*, Beograd, 2022.
- Michal Kralik, „Criminal liability of sports participants for sportsrelated injuries in the Czech Republic“, *Sports Law and Governance Journal* 1/2015.
- Nenad Đurđević „Autonomija sporta – obaveznost sportskih pravila međunarodnih sportskih saveza na nacionalnom nivou“, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu* 2/2018.
- Nenad Đurđević „Krivična odgovornost za nasilje i nedolično ponašanje na sportskim priredbama u Republici Srbiji“, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu* 2/2010.
- Nenad Đurđević, *Imovinska odgovornost organizatora sportskih priredbi i sportskih organizacija-doktorska disertacija*, Kragujevac, 1991.
- Jasmina Igrački, „Delikti nasilja i društvena reakcija“, *Prestup i kazna: de lege lata et de lege ferenda*, Beograd, 2014.
- Marko Ivkošić, „Pravni ustroj nogometnih klubova u Republici Hrvatskoj“, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu* br. 2/2010.
- Bojan Janković, Saša Milojević, „Rasizam u fudbalskoj Srbiji“, *Kultura Polisa*, Vol. 30, No. 13, 2016.
- Dragan Kalaba, „Krivično delo nasilničko ponašanje na sportskoj priredbi-zakonodavstvo, sudska praksa, dileme“, *Glasnik Advokatske komore Vojvodine* 4/2011.
- Dragan Kostić, *Građansko-pravna odgovornost sportista i sportskih organizacija*, Beograd, 1976.
- Ljubinka Kovačević „Razumevanje disciplinske i krivične odgovornosti zaposlenih u jurisprudenciji Ustavnog suda Republike Srbije“, *Teorija in praksa, pravo in življenje: liber amicorum Etelka Korpič- Horvat, Pravna fakulteta Univerza v Mariboru* (ur. Darja Senčurak Peček), Maribor, 2018.
- Ђорђе Марјановић, „Извршење кривичног дела од стране спортисте у току трајања спортске игре“, Архив за правне и друштвене науке 4/2023.
- Saša Marković, „Mera bezbednosti zabrane prisustvovanja sportskim priredbama“, *NBP-Nauka, bezbednost, policija* 1/2016.
- Saša Marković „Suzbijanje i sprečavanje nasilničkog ponašanja na sportskoj priredbi ili javnom skupu“, *Zbornik radova sa Naučnog skupa „Mreža“ 2018*, Beograd, 2018.
- Mladen Milošević, Bojana Savović, Milena Božović, „Krivičnopravna zaštita od nasilničkog ponašanja na sportskim priredbama“, *Srpski fudbal-uporednopravni izazovi i perspektive, II*, 2022.
- Ieva Norvidait., Patricija Biečiūtė., Vilius Lapis, „Injuries and violence in sports: What happens on the court stays on the court“, *Teises Mokslo Pavasaris* 1/2023.
- Božidar Otašević, Bojan Janković, „Uloga Saveta Evrope u suzbijanju nasilja na sportskim priredbama“, *Međunarodni odnosi i pravda-Zbornik radova 36. susreta Kopaoničke škole prirodnog prava-Slobodan Perović*, Kopaonička škola prirodnog prava Slobodan Perović, Beograd, 2023.
- Rob Steen, „Interwoven tragedies: Hillsborough, Heysel and daniel“, *Sport in Society* No. 2, Vol. 19, 2016.
- Aleksandar Stevanović „Huliganizam, vandalizam i nasilničko ponašanje“, *Crimen-časopis za krivične nauke* 2/2017.

- Dejan Šuput „Krivično delo nasilničkog ponašanja na sportskoj priredbi ili javnom skupu“, *Žurnal za kriminalistiku i pravo* 1/2011.
- Наташа Делић, *Кривично ѓраво-ѓособни гео*, Београд, 2023.
- Ненад Ђурђевић „Конвенција о интегрисаном приступу безбедности, сигурности и услугама на фудбалским утакмицама и спортским приредбама“, *XXI век-век услуга и услужној ѓрава*, Правни факултет Универзитета у Крагујевцу, Крагујевац, књига 9, 2019.
- Ненад Ђурђевић, *Коменѓар Закона о сјорѓу*, Крагујевац, 1997.
- Ђ. Марјановић, „Мера безбедности забране присуствовања спортским приредбама“, *Међународна научна конференција-Изазови и оѓворена ѓиѓања услужној ѓрава*, мај 2024, Правни факултет Универзитета у Крагујевцу, том I, Крагујевац, 315-335.
- Саша Милојевић, Бранислав Симоновић, Бојан Јанковић, Божидар Оташевић, Вељко Турањанин, *Млади и хулијанизам на сјорѓским ѓрпрредбама*, Београд, 2013.
- Наташа Мрвић-Петровић, „Недостаѓи законске регулативе као разлог неделотворне примене забране присуствовања спортским приредбама“ *Правни живои*, 9/2013, 2013.
- Божидар Оташевић, *Насилје на сјорѓским ѓрпрредбама кривично-ѓравни, криминолошки и криминалисѓички асѓекѓ-докѓторска дисертѓација*, Крагујевац, 2014.
- Републички завод за статистику, *Саоѓѓѓење-Пунолеѓни учиниоѓи кривичних дела у Реѓублици Србији 2023*, Београд, 2024.
- Зоран Стојановић, „Кривичноправни појам насиља“. *Зборник радова Насилје у Србији, ѓом I*. 2014.
- Зоран Стојановић, *Коменѓар Кривичној законика-12. доѓуњено издање, ѓрема сѓању Кривичној заоника од 1. децембра 2019. ѓодине и ѓрема сѓању законодавсѓа од 15. маја 2022. ѓодине*, Београд, 2022.
- Вељко Турањанин, Вишња Милекић, „Основни облик кривичног дела насилничко понашање на спортској приредби или другом јавном скупу кроз судску праксу“, *Гласник Права*, 3/2013.

Судска пракса:

- Пресуда, Виши суд у Крушевцу, бр. К 8/21, пресуда од: 16.06.2021. године.
- Пресуда, Виши суд у Краљеву, бр. К 3/19, пресуда од: 08.05.2019. године.
- Пресуда, Виши суд у Новом Пазару, бр. К. 27/15, од: 09.10.2015. године.
- Пресуда, Виши суд у Новом Саду, бр. К. 149/15, од: 12.10.2018. године.
- Пресуда, Виши суд у Новом Саду, бр. К. 36/18, од: 22.02.2018. године.
- Пресуда, Апелациони суд у Београду, бр. Кж1. 3316/11, од: 15.09.2011. године.
- Пресуда, Врховни суд Србије, бр. Кзз 644/20, од: 08.09.2020. године.
- Пресуда, Апелациони суд у Новом Саду, бр. Кж1-384/20, од: 21.05.2020. године.
- Пресуда, Апелациони суд у Нишу, бр. Кж1-123/23, од: 09.02.2023. године.
- Пресуда, Основни суд у Новом Саду, бр. П. 4338/2016, од: 11.12.2017. године.
- Пресуда, Виши суд у Врању, бр. К. бр. 76/15, од: 22.02.2016. године.
- Пресуда, Виши суд у Неготину, бр. К. 24/2016, од: 20.12.2016. године.
- Пресуда, Апелациони суд у Крагујевцу, бр. Кж1. 236/23, од: 19.05.2023. године.

- Пресуда, Виши суд у Прокупљу, бр. К. 37/18, од: 07.03.2019. године.
Пресуда, Виши суд у Нишу, бр. К. 79/20, од: 24.05.2022. године.
Пресуда, Виши суд у Новом Пазару, бр. СПК 19/21, од: 29.10.2021. године.
Пресуда, Прекршајни суд у Крагујевцу, бр. Пр. М46/22, од: 11.03.2024. године.
Пресуда, Виши суд у Суботици, бр. К. 34/22, од: 14.10.2022. године.
Пресуда, Прекршајни суд у Чачку, бр. Пр. 2627/16, од: 11.04.2016. године.
Пресуда, Прекршајни суд у Крушевцу, бр. Пр. 5982/21, од: 10.08.2022. године.
Пресуда, Виши суд у Новом Пазару, бр. СПК 19/21, од: 29.10.2021. године.
Пресуда, Прекршајни суд у Крагујевцу, бр. Пр. М46/22, од: 11.03.2024. године.
Пресуда, Виши суд у Суботици, бр. К. 34/22, од: 14.10.2022. године.
Пресуда, Прекршајни суд у Чачку, бр. Пр. 2627/16, од: 11.04.2016. године.
Пресуда, Прекршајни суд у Крушевцу, бр. Пр. 5982/21, од: 10.08.2022. године.
Виши суд у Крушевцу, бр. К.5/16, од: 26.04.2016. године
Виши суд у Крушевцу, бр. К 36/19, од: 23.12.2019. године
Виши суд у Новом Саду, бр. К. 24/18, од: 03.09.2019. године
Виши суд у Прокупљу, бр. К. 11/16, од: 09.05.2016. године.
Виши суд у Прокупљу, бр. К. 15/18, од: 06.09.2018. године.

Dorđe B. Marjanović
Institute of Comparative Law Belgrade
djordje2611@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-5238-7292

Violent Behaviour During Sports Event or Public Gathering – Discussable Questions in Doctrine and Court Practice –

***Abstract:** In the Criminal Code of the Republic of Serbia, the Serbian lawmaker prescribed the crime of violent behavior during sports events or other public gatherings in the group of criminal offenses against public peace and order. The subject of this work research, which the author analyzes for the purpose of clarifying all perceived dilemmas in the doctrine and domestic judicial practice. In the first part of the paper, the author points out that there was a disagreement between criminal law doctrine and court practice regarding the issue of the place of execution of the crime, as well as the possibility of athletes and other mandatory participants of the sports event being its perpetrators. The author analyzes the emergent forms of the act as well as the dilemmas in their interpretation, showing a large number of unpublished court judgments made in the past ten years in which the defendants were athletes. In the second part of the paper, the author points to the challenge faced by the subjects of the application of norms when distinguishing between the criminal offense of violent behavior at a sports event and the misdemeanors provided for in the Law on Prevention of Violence and Misbehavior at Sports Events. The author points out that the distinction is important especially if the perpetrators are professional athletes, sports experts and experts in the field of sports, and in terms of possible labor law consequences if a criminal offense was committed and not a misdemeanor. In the third part of the paper, the author analyzes the position of the article of the Criminal Code in which violent behavior during sports events or other public gatherings is criminalized, and which obligates the courts to impose the security measure of prohibition from attending certain sports events on the perpetrators of this act at sports events. In this part, the questions of the justification of the mandatory imposition of the measure are analyzed, as well as the validity of the decision to impose the measure on all persons. The author concludes that the perpetrators of the criminal act of violent behavior at sports events or other public gatherings can be athletes, that the legislator should make an effort to specify certain concepts from the legal description of the act, such as the concept of a sports event, that is, in demarcating the actions of committing a criminal act from misdemeanors that can be committed by violent behavior at a sports event, as well as that it is necessary*

to make the imposition of a security measure prohibition from attending at sports events optional.

Keywords: *crime, violent behavior, sports, sporting events, lex sportiva.*

Датум пријема рада: 23.09.2024.

Датум достављања коначне верзије рада: 05.10.2024.

Датум прихватања рада: 07.10.2024.